

Fakta om judendom

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Boken presenterar judendomens ursprung och utveckling. Judendomen ser det judiska folket som det "utvalda folket" på jorden tills Gud skickar Messias. Den viktigaste högtiden inom judendomen är sabbaten som börjar firas varje fredag då solen har gått ner.

LGR 22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå och tolka ord, begrepp och texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt. (SV åk 4–6)
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg. (SV åk 4–6)
- Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor, uttrycka tankar och känslor samt resonera och argumentera i olika samtalssituationer och i samband med demokratiska beslutsprocesser. (SV åk 4–6)
- Centrala tankegångar med koppling till ritualer, levnadsregler och heliga platser inom kristendom, islam och judendom, till exempel som de uttrycks i berättelser i Bibeln och andra religiösa urkunder. (RE åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.
- Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.
- Kunskaper om religioner och andra livsåskådningar samt om olika tolkningar och varierande praktiker inom dessa.

LGRS 22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Gemensam och enskild läsning. Sambandet mellan ljud och bokstav. Strategier för att avkoda, förstå och tolka ord, begrepp och texter. (SV åk 4–6)
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva enkla texter. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar. (SV åk 4–6)
- Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor samt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter i olika samtalssituationer och i samband med demokratiska beslutsprocesser. (SV åk 4–6)
- Ritualer, religiöst motiverade levnadsregler samt berättelser, till exempel ur Bibeln och andra religiösa urkunder, inom kristendom, islam och judendom. (RE åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift samt med andra former för kommunikation.
- Läsa och reflektera över skönlitteratur och andra texter.
- Kunskaper om samhällsförhållanden, demokrati och mänskliga rättigheter, religion och livsåskådning samt om geografiska och historiska förhållanden.

ORD ATT FÖRKLARA

medmänniskor

hebreiska

stamfader

befallning

kantor

predikar

REFLEKTERA OCH DISKUTERA

När eleverna har läst faktaboken om judendomen, be dem skriva några reflektioner utifrån följande frågor:

- Vilken ny kunskap tyckte du var mest intressant?
- Vad gör dig nyfiken på judendomen?
- Finns det något som verkar svårt med denna religion?

När de har skrivit sina reflektioner ska de även skriva en fråga som dök upp när de läste boken.

Dela in eleverna i smågrupper där de får dela med sig av sina reflektioner samt ställa sina frågor till varandra.

EXPERTORD

Nedan följer några utvalda expertord/viktiga begrepp från boken. Låt eleverna träna på begreppen på olika sätt. Förslag:

- Ställa frågor om ordets betydelse.
- Sätta in ordet i ett sammanhang.
- Förklara ordet "med andra ord".
- Skriva meningar med ordet/orden.

monoteism	Toran	profet	Siddur
Abraham	Moses	kosher	synagoga
rabbin	kippa	sabbat	rosh hashana
bar mitzva	bat mitzva	omskärelse	Messias

ANNE FRANKS DAGBOK

En stor och tragisk del av judendomens historia är förintelsen. *Anne Franks dagbok* är en känd bok, skriven av en ung flicka som förde dagbok under denna mörka tid.

På Sveriges radio kan man lyssna till detta radiodrama i 5 delar. Varje del är 14 minuter lång.

www.sverigesradio.se/grupp/32354

Till radiodramat finns en lärarhandledning att ladda ner:

www.sverigesradio.se/Diverse/AppData/Isidor/Files/3171/8e1d5187-dd22-4b71-ad84-4cfbcb8fab20.pdf

Lärarhandledningen ger bra tips på olika övningar, frågeställningar och reflektioner.

SÖK FAKTA

Låt eleverna träna på att söka fakta. Uppgiften blir att söka fakta om Israel. Sedan fyller eleverna i mallen, där de också kan rita i vissa av rutorna för att förtydliga.

Tipsa eleverna om olika sidor som kan vara bra att hitta fakta på. Exempel:

www.wikimini.se   www.so-rummet.se

Kanske finns det även något bra och informativt filmklipp att titta på.

Israel

Israels flagga ser ut så här:	Israel ligger i världsdelen ... Huvudstaden heter ...
Detta/dessa språk talas här:	Klimatet och naturen:
Detta är vanligt att äta här:	Denna byggnad är känd i Israel:
Visste du att?	

FACIT

LÄSFÖRSTÅELSE

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. I vilka länder bor de flesta judar?
De flesta judar bor i Israel och USA.
2. Vad kallas tron på en enda gud?
Den kallas monoteism.
3. Vilket uppdrag har människorna fått av Gud?
Människorna har fått i uppdrag att ta hand om världen och varandra.
4. Vilka tre delar består Tanakh av?
Den består av Toran. Profeterna och Skrifterna.
5. Vad innehåller boken Siddur?
Siddur innehåller böner för vardag och högtider.
6. Vad handlar kosher-reglerna om?
De handlar om vilken mat som är tillåten att äta bland det judiska folket.
7. Vem har ansvar för församlingen?
Den som har ansvar för församlingen kallas rabbin.
8. Vilken är den viktigast judiska högtiden?
Den viktigaste högtiden är sabbaten.
9. Vad heter det judiska nyåret?
Det heter rosh hashana.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

10. Vad är "Västra muren"?
Det är en plats i Jerusalem dit många judar kommer för att be till den enda guden.
11. Berätta om det judiska folkets stamfader.
Abraham och hans fru Sara var gamla och hade inga barn. Gud lovade Abraham att han skulle bli den första i ett stort folk och bad honom att flytta till en speciell plats. På denna plats skulle folket bo. Abraham gjorde som Gud sa och Sara fick barn. Abraham blev det judiska folkets stamfader.
12. Vad finns alltid i en synagoga?
I en synagoga finns det ett skåp där man förvarar Torarullarna och även en lampa som alltid lyser för att påminna om att Gud är där.
13. När måste en kippa användas och varför?
Alla män som går in i en synagoga måste bära en liten mössa som kallas kippa. Kippan bärs för att visa respekt för Gud.

14. Berätta om sabbaten.

Sabbaten startar när solen går ner på fredagen och håller på tills solen går ner på lördagen. På fredagen äter många sabbatsmiddag med familj och vänner. På lördagen ska ingen behöva arbeta utan då vilar man och går på gudstjänst. Sabbaten innebär också att man ska minnas vad Gud gjorde för att hjälpa folket ur slaveriet i Egypten.

15. Hur skiljer sig den ortodoxa judendomen och reformjudendomen åt?

Den ortodoxa judendomen vill bevara traditioner och följa judiska regler utan att förändra något. Reformjudendomen vill i stället förändra en del regler för att bättre passa in i det moderna samhället.

16. Vad innebär det att Gud ska skicka Messias?

När Messias kommer behöver judarna inte längre vara Guds utvalda folk. Vissa tror att Messias är en person och andra tror att det är en tid när alla ska leva i fred och frihet.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge egna svar.)

17. Från 12–13 års ålder ska barnen själva ta ansvar för sin judiska tro. Vad kan det innebära tror du?

Eget svar.

18. Vilken judisk högtid tycker du verkar vara mest intressant och varför?

Eget svar.

